

Předkládací zpráva pro Parlament

Smyslem sjednávané Dohody mezi Českou republikou a Arménskou republikou o usnadnění aplikace Evropské úmluvy o vydávání z 13. prosince 1957 (dále jen „Dohoda“) je řešení případů, kdy občané jedné smluvní strany jsou na území druhé smluvní strany v nepřítomnosti (avšak po řádném předvolání) odsouzeni pro spáchání trestného činu, avšak ještě před nastoupením a vykonáním uloženého trestu se vrátí na území svého domovského státu. Jelikož ani Česká republika, ani Arménská republika standardně nevydávají své vlastní státní příslušníky (až na výjimečné případy, kterými je v případě České republiky vydání osoby mezinárodnímu trestnímu soudu, vydání osoby s jejím výslovným souhlasem či předání dle evropského zatýkacího rozkazu), případné žádosti o vydání by v takových případech nemohlo být vyhověno. K naplnění účelu trestního řízení není vhodné ani předání trestního řízení podle Evropské úmluvy o předávání trestního řízení (Štrasburk, 15. 5. 1972, č. 551/1992 Sb.), neboť v případech, kdy již došlo k pravomocnému odsouzení, není žádoucí, aby probíhalo opakované trestní řízení. K případnému předání výkonu rozhodnutí v současné době neexistuje žádný smluvní základ, neboť Arménská republika neratifikovala Dodatkový protokol k Úmluvě o předávání odsouzených osob (Štrasburk, 18. 12. 1997, č. 26/2003 Sb. m. s.), který umožňuje předat výkon uloženého trestu odnětí svobody do státu státní příslušnosti dotčené osoby v případě, kdy této osobě byl uložen trest odnětí svobody a tato osoba uprchla do státu své státní příslušnosti předtím, než uložený trest vykonala. Dle informací poskytnutých arménskou stranou neumožňuje arménské vnitrostátní právo převzetí výkonu cizozemského rozhodnutí ani na bezesmluvním základě.

Jelikož arménské právo pro předání výkonu trestu odnětí svobody vyžaduje smluvní základ, zahájily česká a arménská strana v roce 2016 jednání o Dohodě, na jejímž základě by bylo možné uskutečnit předání výkonu trestu odnětí svobody mezi těmito státy. Ministerstvo spravedlnosti České republiky připravilo směrnici pro jednání o návrhu Dohody mezi Českou republikou a Arménskou republikou o dodatku k Úmluvě o předávání odsouzených osob z 21. 3. 1983, která byla po projednání v mezirezortním připomínkovém řízení schválena dne 22. 8. 2016 tehdejším panem ministrem spravedlnosti. O návrhu této Dohody následně proběhlo v listopadu 2016 1. kolo expertních negociací v arménském Jerevanu. Česká a arménská strana se však neshodly na podstatných částech návrhu Dohody a ze sjednání Dohody proto následně sešlo.

Dopisem tehdejšího pana ministra spravedlnosti České republiky z 5. 3. 2019, adresovaném tehdejšímu panu ministru spravedlnosti Arménské republiky, byl vyjádřen trvající zájem České republiky na sjednání bilaterální Dohody, která by umožnila předání a výkon rozhodnutí v trestních věcech. Dopisem z 16. 4. 2019 potvrdil tehdejší arménský ministr spravedlnosti zájem na pokračování v jednání o dvoustranné Dohodě mezi Českou republikou a Arménskou republikou, vyjádřil však přání, aby se nejednalo o dohodu odkazující k aplikaci Úmluvy o předávání odsouzených osob, ale Evropské úmluvy o vydávání z 13. 12. 1957, jíž jsou Česká republika i Arménská republika smluvními

stranami. Součástí dopisu ministra spravedlnosti Arménské republiky z 16. 4. 2019 byl i nový návrh dohody, tentokrát již jako Dohody mezi Českou republikou a Arménskou republikou o usnadnění aplikace Evropské úmluvy o vydávání z 13. prosince 1957.

S ohledem na výše uvedené poznatky považuje Ministerstvo spravedlnosti sjednání Dohody za vhodné, potřebné a účelné.

Arménská republika je smluvní stranou řady mezinárodních smluv, včetně Evropské úmluvy o vydávání (Štrasburk, 13. 12. 1957, č. 549/1992 Sb.) či Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Řím, 4. 11. 1950, č. 209/1992 Sb.). Dodržování závazků Arménské republiky z těchto mezinárodních smluv je proto podrobena přezkumu příslušných orgánů Rady Evropy a dalších institucí, včetně uplatnění jurisdikce Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Text předkládané Dohody byl dojednán během expertního jednání, které se uskutečnilo ve dnech 12. – 13. 2. 2020 v arménském Jerevanu. Jednání probíhalo v anglickém jazyce a v jeho závěru byl vedoucími obou delegací podepsán expertní text Dohody v anglickém jazyce. Česká strana následně připravila českou jazykovou verzi Dohody a arménská strana arménskou jazykovou verzi Dohody.

Obsah Dohody je následující:

Čl. 1 stanoví předmět Dohody, tj. závazek smluvních stran na svém území uznat a vykonat pravomocný rozsudek ukládající trest odnětí svobody nebo jiné opatření zahrnující zbavení osobní svobody jejich státním příslušníkům, pokud k vydání konkrétní dotčené osoby nedošlo výlučně z důvodu její státní příslušnosti v souladu s článkem 6 Evropské úmluvy o vydávání z 13. prosince 1957.

Čl. 2 určuje základní podmínky uznání a výkonu rozsudků, přičemž stanoví, že uznat a vykonat je možné také rozsudky uložené v nepřítomnosti vyžádané osoby za podmínky, že tato osoba byla řádně předvolána nebo jinak informována o datu a místě konání soudního projednání, které vedlo k vyhlášení rozsudku v její nepřítomnosti v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (Řím, 4. listopadu 1950).

Čl. 3 stanoví ústřední orgány obou smluvních států pro účely provádění Dohody. Ústředním orgánem České republiky je Ministerstvo spravedlnosti. Ústředním orgánem Arménské republiky je rovněž Ministerstvo spravedlnosti. Článek dále specifikuje způsob styku mezi ústředními orgány, kdy umožňuje přímý styk a nevyklučuje styk diplomatickou cestou.

Čl. 4 určuje formální a obsahové náležitosti žádosti o uznání a výkon rozsudku a k ní připojených dokumentů.

Čl. 5 obsahuje výčet důvodů, pro které je možné nevyhovět žádosti o uznání a výkon rozsudku. Důvody nevyhovění je například existence dalších důvodů pro nevydání osoby dle článků 3 až 11 Evropské úmluvy o vydávání z 13. prosince 1957 (kromě důvodu státní příslušnosti), či uložení trestu odnětí svobody nižšího než 5 let odnětí svobody.

Čl. 6 upravuje důsledky uznání rozsudku pro dožadující strany, tj. zejména přerušení výkonu trestu v dožadující straně a nemožnost vykonat trest v dožadující straně, pokud dožádaná strana považuje výkon trestu již za ukončený.

Čl. 7 upravuje důsledky uznání pravomocného rozsudku pro dožádanou stranu. Stanoví, že ve výkonu trestu uloženého dožadující stranou bude pokračováno v dožádané straně. Dožádaná strana je vázána druhem a délkou trvání trestu. Pokud je však druh nebo délka trvání tohoto trestu neslučitelná s právním řádem dožádané strany, nebo pokud to její právní řád vyžaduje, dožádaná strana může soudním nebo správním rozhodnutím přizpůsobit tento trest trestu stanovenému jejím právním řádem za obdobný trestný čin. Trest nezhorší co do svého druhu nebo délky trest uložený dožadující stranou, a nepřekročí horní hranici stanovenou právním řádem dožádané strany. Dále čl. 7 stanoví pro dožádanou stranu zákaz přeměny trestu odnětí svobody na peněžitý trest a povinnost započítat část trestu (včetně vazby) vykonanou v dožadující straně do celkové délky trestu.

Čl. 8 dává pravomoc udělit dotčené osobě amnestii, milost nebo zmírnit trest jak dožadující, tak dožádané straně.

Čl. 9 stanoví, že výlučně dožadující strana, resp. její orgány jsou oprávněny k přezkoumání (revizi) odsuzujícího rozsudku.

Čl. 10 ukládá dožádané straně povinnost ukončit výkon trestu, jakmile byla informována dožadující stranou o rozhodnutí nebo opatření, které má za následek skutečnost, že trest přestává být vykonatelným. Článek dále stanoví situace, kdy je dožádaná strana povinna poskytnout informace týkající se výkonu trestu dožadující straně.

Čl. 11 stanoví, že veškerý písemný styk smluvních stran musí být veden v anglickém jazyce a že náklady vzniklé v souvislosti s prováděním Dohody nese ta smluvní strana, na jejímž území vznikly.

Čl. 12 určuje, že případné spory z výkladu, provádění či implementace Dohody budou řešeny diplomatickou cestou.

Čl. 13 v odst. 1 a 2 upravuje vstup Dohody v platnost k prvnímu dni třetího měsíce následujícího po přijetí pozdější diplomatické nóty informující o ukončení vnitrostátních procedur nezbytných pro vstup Dohody v platnost. Odst. 3 upravuje způsob změn a doplnění Dohody, a to písemnou dohodou smluvních stran. Odst. 4 upravuje délku platnosti Dohody (doba neurčitá) a stanoví způsob vypovězení Dohody smluvními stranami a následné pozbytí

její platnosti. Odst. 5 určuje, že se Dohoda vztahuje i na žádosti vztahující se k uznání a výkonu pravomocných rozsudků vyhlášených před jejím vstupem v platnost.

Za současné vnitrostátní právní úpravy jsou splněny podmínky pro to, aby Dohoda mohla pro Českou republiku vstoupit v platnost v plném rozsahu. Jedná se o mezinárodní smlouvu ve smyslu čl. 10 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, k jejíž ratifikaci prezidentem republiky je nutný souhlas Parlamentu ve smyslu čl. 49 písm. a) a e) Ústavy České republiky. Dohoda vstoupí v platnost první den třetího měsíce následujícího po přijetí pozdější diplomatické nóty.

Sjednání Dohody je v souladu se zahraničními politickými zájmy České republiky a napomůže rozšíření možností mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech mezi smluvními stranami, konkrétně řešení situací, kdy státní příslušník jedné smluvní strany, trestně stíhaný druhou smluvní stranou, po řádném předvolání k soudnímu projednání a odsouzení, nenastoupí uložený trest odnětí svobody a uprchne na území svého domovského státu, ze kterého z důvodu státní příslušnosti nemůže být vydán. Dohoda je v souladu s ústavním pořádkem a s ostatními součástmi právního řádu České republiky a se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodního práva. Sjedenání Dohody a její vstup v platnost je v souladu se závazky České republiky vyplývajícími z členství v Evropské unii.

Provádění Dohody bude náležet do působnosti Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra (případná komunikace prostřednictvím národní ústředny Interpolu, tj. Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejního prezidia) a Ministerstva zahraničních věcí (případná komunikace diplomatickou cestou). Náklady spojené s prováděním Dohody budou pokryty z rozpočtových kapitol těchto resortů.

Lze očekávat, že provádění sjednávané Dohody bude spojeno s mírným nárůstem nákladů. Dopad na státní rozpočet by však vzhledem k malému počtu tohoto typu případů mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních mezi Českou republikou a Arménskou republikou neměl být významný. Sjedenání a provádění navrhované Dohody proto nebude vyžadovat navýšení rozpočtu resortu justice, resp. jeho složek.

Návrh byl projednán v připomínkovém řízení se všemi členy vlády, s předsedkyní Legislativní rady vlády, s prezidentem republiky, s guvernérem České národní banky a s předsedkyní Úřadu pro ochranu osobních údajů. Návrh byl pro informaci zaslán též předsedovi zahraničního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu a předsedovi výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu Parlamentu. Informace o výsledcích připomínkového řízení je přiložena.

Vláda vyslovila svůj souhlas se sjednáním předkládané Dohody usnesením z 2. 11. 2020 č. 1135. Dohoda byla podepsána ministryní spravedlnosti a velvyslancem Arménské republiky dne 9. 6. 2021 v Praze.

V Praze dne 25. června 2021

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.